Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τρίτο τμήμα)

της 19ης Σεπτεμβρίου 2013*

«Σήματα — Οδηγία 89/104/ΕΟΚ — Άρθρο 5 — Συγκατάθεση του δικαιούχου σήματος για τη χρήση, από τρίτο, σημείου πανομοιότυπου προς αυτό — Συγκατάθεση παρεχόμενη στο πλαίσιο από κοινού εκμεταλλεύσεως — Δυνατότητα του εν λόγω δικαιούχου να θέσει τέρμα στην από κοινού εκμετάλλευση και να ανακτήσει την αποκλειστική χρήση του σήματός του»

Στην υπόθεση C-661/11,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Cour de cassation (Βέλγιο) με απόφαση της 2ας Δεκεμβρίου 2011, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 23 Δεκεμβρίου 2011, στο πλαίσιο της δίκης

Martin Y Paz Diffusion SA

κατά

David Depuydt,

Fabriek van Maroquinerie Gauquie NV,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμήμα),

συγκείμενο από τους M. Ilešič (εισηγητή), πρόεδρο τμήματος, K. Lenaerts, αντιπρόεδρο του Δικαστηρίου, ασκούντα καθήκοντα δικαστή του τρίτου τμήματος, E. Jarašiūnas, A. Ó Caoimh και C. G. Fernlund, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: P. Cruz Villalón

γραμματέας: V. Tourrès, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 10ης Ιανουαρίου 2013,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

— η Martin Y Paz Diffusion SA, εκπροσωπούμενη από τον R. Byl, avocat,

— ο D. Depuydt και η Fabriek van Maroquinerie Gauquie NV, εκπροσωπούμενη από τους P. Maeyaert και S. Lens, avocats,

— η Πολωνική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον B. Majczyna,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

— η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους F. W. Bulst και T. van Rijn, καθώς και από τον J. Hottiaux,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 18ης Απριλίου 2013,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία των άρθρων 5 και 8 της πρώτης οδηγίας 89/104/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Δεκεμβρίου 1988, για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών περί σημάτων (ΕΕ 1989, L 40, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε από τη Συμφωνία για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο (ΕΟΧ), της 2ας Μαΐου 1992 (ΕΕ 1994, L 1, σ. 3, στο εξής: οδηγία 89/104).

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ, αφενός, της βελγικής εταιρίας Martin Y Paz Diffusion SA (στο εξής: Martin Y Paz) και, αφετέρου, του D. Depuydt και της επίσης βελγικής εταιρίας Fabriek van Maroquinerie Gauquie NV (στο εξής: Fabriek van Maroquinerie Gauquie), με αντικείμενο τη χρήση των σημάτων των οποίων ήταν δικαιούχος η Martin Y Paz.

Το νομικό πλαίσιο

3 Κατά την έκτη αιτιολογική σκέψη, η οδηγία 89/104 «δεν αποκλείει την εφαρμογή επί των σημάτων των νομικών διατάξεων των κρατών μελών, εκτός από το δίκαιο των σημάτων, όπως είναι οι διατάξεις σχετικά με τον αθέμιτο ανταγωνισμό, την αστική ευθύνη ή την προστασία των καταναλωτών».

4 Το άρθρο 5 της οδηγίας 89/104, με τίτλο «Δικαιώματα που παρέχει το σήμα», όριζε:

«1. Το καταχωρισμένο σήμα παρέχει στον δικαιούχο αποκλειστικό δικαίωμα. Ο δικαιούχος δικαιούται να απαγορεύει σε κάθε τρίτο να χρησιμοποιεί στις συναλλαγές, χωρίς τη συγκατάθεσή του:

α) σημείο πανομοιότυπο με το σήμα για προϊόντα ή υπηρεσίες ταυτόσημες με εκείνες για τις οποίες το σήμα έχει καταχωριστεί·

[...]»

5 Σύμφωνα με το άρθρο 6 της ως άνω οδηγίας που επιγράφεται «Περιορισμός των αποτελεσμάτων του σήματος»:

«1. Το δικαίωμα που παρέχει το σήμα δεν επιτρέπει στον δικαιούχο του να απαγορεύει στους τρίτους να χρησιμοποιούν στις συναλλαγές·

α) το όνομά του και τη διεύθυνσή του,

β) ενδείξε[ις] περί το είδος, την ποιότητα, την ποσότητα, τον προορισμό, την αξία, τη γεωγραφική προέλευση, τον χρόνο παραγωγής του προϊόντος ή της παροχής της υπηρεσίας ή άλλων χαρακτηριστικών τους,

γ) το σήμα, αν είναι αναγκαίο, προκειμένου να δηλωθεί ο προορισμός προϊόντος ή υπηρεσίας, και ιδίως όταν πρόκειται για εξαρτήματα ή ανταλλακτικά,

εφόσον η χρήση αυτή γίνεται σύμφωνα με τα χρηστά συναλλακτικά ήθη που ισχύουν στη βιομηχανία και το εμπόριο.

2. Το δικαίωμα που παρέχει το σήμα δεν επιτρέπει στον δικαιούχο του να απαγορεύει στους τρίτους να χρησιμοποιούν στις συναλλαγές ένα προγενέστερο δικαίωμα τοπικής ισχύος εάν το δικαίωμα αυτό αναγνωρίζεται από τον νόμο του κράτους για το οποίο πρόκειται και η χρήση του γίνεται μέσα στα εδαφικά όρια στα οποία αναγνωρίζεται.»

6 Το άρθρο 7 της οδηγίας 89/104, το οποίο επιγράφεται «Όρια του δικαιώματος που παρέχει το σήμα», όριζε:

«1. Το δικαίωμα που παρέχει το σήμα δεν επιτρέπει στον δικαιούχο [του] να απαγορεύει τη χρήση του σήματος για προϊόντα που έχουν διατεθεί υπό το σήμα αυτό στο εμπόριο μέσα στην Κοινότητα από τον ίδιο τον δικαιούχο ή με τη συγκατάθεσή του.

2. Το δικαίωμα που παρέχει το σήμα δεν επιτρέπει στον δικαιούχο να απαγορεύει τη χρήση του σήματος για προϊόντα που έχουν διατεθεί υπό το σήμα αυτό στο εμπόριο μέσα στην [Ένωση] από τον ίδιο τον δικαιούχο ή με τη συγκατάθεσή του. 2. Η παράγραφος 1 δεν εφαρμόζεται εάν ο δικαιούχος έχει νόμιμους λόγους να αντιταχθεί στη μεταγενέστερη εμπορική εκμετάλλευση των προϊόντων, ιδίως όταν η κατάσταση των προϊόντων μεταβάλλεται ή αλλοιούται μετά τη διάθεσή τους στο εμπόριο.»

7 Σύμφωνα με το άρθρο 65, παράγραφος 2, της Συμφωνίας για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο, της 2ας Μαΐου 1992, σε συνδυασμό με το παράρτημα XVII, σημείο 4, της συμφωνίας αυτής, το αρχικό κείμενο του άρθρου 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 89/104 τροποποιήθηκε για τους σκοπούς της εν λόγω συμφωνίας, η δε έκφραση «μέσα στην Κοινότητα» αντικαταστάθηκε από τις λέξεις «[στο έδαφος] ενός από τα συμβαλλόμενα μέρη».

8 Το άρθρο 8 της οδηγίας 89/104 προέβλεπε τα εξής:

«1. Είναι δυνατό να παραχωρηθούν άδειες χρήσης σήματος για το σύνολο ή μέρος των προϊόντων ή υπηρεσιών για τις οποίες έχει καταχωριστεί και για το σύνολο ή τμήμα του εδάφους ενός κράτους μέλους. Οι άδειες χρήσης μπορεί να είναι αποκλειστικές ή μη αποκλειστικές.

2. Ο δικαιούχος του σήματος μπορεί να επικαλεστεί τα δικαιώματα που παρέχει το σήμα αυτό κατά του έχοντος την άδεια εφόσον αυτός παραβιάζει διάταξη της σύμβασης για την παραχώρηση της άδειας χρήσης [...]»

9 Η οδηγία 89/104 καταργήθηκε με την οδηγία 2008/95/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Οκτωβρίου 2008, για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών περί σημάτων (ΕΕ L 299, σ. 25), η οποία τέθηκε σε ισχύ στις 28 Νοεμβρίου 2008. Ωστόσο, δεδομένου του χρόνου των επίμαχων πραγματικών περιστατικών, εφαρμοστέα, ως προς τη διαφορά της κύριας δίκης, εξακολουθεί να είναι η οδηγία 89/104.

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

10 Με σύμβαση της 6ης Ιουνίου 1990 ο P. Baquet, κατασκευαστής δερμάτινων ειδών και κύριος του ενεργητικού εμπορικής επιχειρήσεως, προερχόμενου από βελγική εταιρία η οποία πτώχευσε το 1989, πώλησε την επωνυμία της εταιρίας αυτής, «Nathan», στη Martin Y Paz «με σκοπό την εκμετάλλευση σειράς μικρών δερμάτινων ειδών».

11 Η σύμβαση αυτή όριζε ότι ο P. Baquet διατηρεί «τα δικαιώματά του επί της επωνυμίας όσον αφορά την κατασκευή τσαντών χειρός». Η Martin Y Paz ανέλαβε την υποχρέωση να μην προβαίνει σε αθέμιτο ανταγωνισμό όσον αφορά την κατασκευή και πώληση τέτοιων προϊόντων, ενώ ο P. Baquet εγγυήθηκε την αποκλειστική εκμετάλλευση της επωνυμίας «Nathan» από τη Martin Y Paz όσον αφορά την κατασκευή και πώληση μικρών δερμάτινων ειδών.

12 Με σύμβαση της 2ας Μαΐου 1995 ο P. Baquet πώλησε το ενεργητικό της επιχειρήσεως που είχε στην κυριότητά του, όσον αφορά τις τσάντες χειρός, στον D. Depuydt, διαχειριστή της Fabriek van Maroquinerie Gauquie.

13 Με τη σύμβαση διευκρινιζόταν ότι το εν λόγω ενεργητικό περιελάμβανε το καταχωρισμένο στη Μπενελούξ λεκτικό σήμα Nathan (στο εξής: λεκτικό σήμα Nathan), το οποίο ο P. Baquet είχε καταχωρίσει το 1991 για προϊόντα των κλάσεων 18 και 25 του Διακανονισμού της Νίκαιας, της 15ης Ιουνίου 1957, σχετικά με την κατάταξη των προϊόντων και των υπηρεσιών για την καταχώριση σημάτων, όπως έχει αναθεωρηθεί και τροποποιηθεί (στο εξής: Διακανονισμός της Νίκαιας). Τα προϊόντα αυτά περιλαμβάνουν δερμάτινα είδη (κλάση 18), καθώς και ενδύματα και υποδήματα (κλάση 25).

14 Κατά συνέπεια, ο D. Depuydt κατέστη δικαιούχος αυτού του λεκτικού σήματος.

15 Η εν λόγω σύμβαση της 2ας Μαΐου 1995 προέβλεπε επίσης ότι ο P. Baquet δεσμεύεται έναντι της Martin Y Paz να μην κατασκευάζει και πωλεί μικρά δερμάτινα είδη με την επωνυμία «Nathan».

16 Μετά τη σύναψη της συμβάσεως αυτής, ο D. Depuydt άρχισε να πωλεί, μέσω της Fabriek van Maroquinerie Gauquie και με το λεκτικό σήμα Nathan, τσάντες χειρός, επί των οποίων είχε τεθεί το γράμμα N απεικονιζόμενο με οριζόντια επιμήκυνση.

17 Μετά από ορισμένο χρονικό σημείο, ως προς το οποίο οι διάδικοι της κύριας δίκης διαφωνούν, η Martin Y Paz επίσης τοποθέτησε στα προϊόντα της το γράμμα N απεικονιζόμενο με οριζόντια επιμήκυνση.

18 Με τηλεομοιοτυπία της 18ης Ιουλίου 1998 η Martin Y Paz διαμαρτυρήθηκε στη Fabriek van Maroquinerie Gauquie για ελλιπή συνεργασία μεταξύ των δύο εταιριών. Πρότεινε τη συνεννόηση των δύο πλευρών σχετικά με τα υλικά και τα χρώματα, καθώς και ανταλλαγή πελατολογίων.

19 Στις 14 Αυγούστου 1998 η Martin Y Paz καταχώρισε στη Μπενελούξ, για προϊόντα, μεταξύ άλλων, των κλάσεων 18 και 25 του Διακανονισμού της Νίκαιας, εικονιστικό σήμα συνιστάμενο από την απεικόνιση, με οριζόντια επιμήκυνση, του γράμματος N (στο εξής: σήμα N), καθώς και εικονιστικό σήμα συνιστάμενο από στυλιστική απεικόνιση του λεκτικού σημείου «Nathan» (στο εξής: εικονιστικό σήμα Nathan).

20 Η Martin Y Paz και η Fabriek van Maroquinerie Gauquie χρησιμοποιούν αμφότερες το λεκτικό σημείο «Nathan Baume» από το 2002. Στις 24 Ιανουαρίου 2002 η Martin Y Paz καταχώρισε το σημείο αυτό στη Μπενελούξ ως σήμα για προϊόντα των κλάσεων 18 και 25 του Διακανονισμού της Νίκαιας (στο εξής: σήμα Nathan Baume).

21 Οι δύο εταιρίες πραγματοποιούν αμοιβαίες πωλήσεις των προϊόντων τους (τσάντες χειρός και υποδήματα της Fabriek van Maroquinerie Gauquie και άλλα δερμάτινα είδη της Martin Y Paz), τα οποία εκθέτουν η καθεμία στα καταστήματά της.

22 Οι σχέσεις μεταξύ των εν λόγω εταιριών σταδιακά επιδεινώθηκαν.

23 Στις 24 Μαΐου 2005 ο D. Depuydt και η Fabriek van Maroquinerie Gauquie (στο εξής, από κοινού: Gauquie) ενήγαγαν τη Martin Y Paz ενώπιον του tribunal de commerce de Nivelles, ζητώντας να ακυρωθούν το σήμα N, το εικονιστικό σήμα Nathan και το σήμα Nathan Baume ή, επικουρικώς, να διαπιστωθεί ότι τα σήματα αυτά ισχύουν μόνο για μικρά δερμάτινα είδη.

24 Με απόφαση της 19ης Οκτωβρίου 2006 το tribunal de commerce de Nivelles απέρριψε την ως άνω αγωγή.

25 Στις 11 Ιανουαρίου 2007 η Martin Y Paz ζήτησε από τον πρόεδρο του tribunal de commerce de Nivelles να υποχρεώσει την Gauquie να παύσει να χρησιμοποιεί σημεία πανομοιότυπα ή όμοια με τα σήματα N και Nathan Baume για προϊόντα των κλάσεων 18 και 25 του Διακανονισμού της Νίκαιας. Με ανταγωγή της, η Gauquie ζήτησε από το εν λόγω δικαστήριο να απαγορεύσει στη Martin Y Paz τη χρήση των εν λόγω σημάτων και κάθε σημείου πανομοιότυπου ή όμοιου με το λεκτικό σήμα Nathan για άλλα δερμάτινα είδη, πέραν των μικρών δερμάτινων ειδών.

26 Με απόφαση της 9ης Μαΐου 2007 απορρίφθηκε το αίτημα της Martin Y Paz και η εταιρία αυτή υποχρεώθηκε να μην κατασκευάζει ή να μην πωλεί τσάντες χειρός, με τα σημεία «N», «Nathan» ή «Nathan Baume», πανομοιότυπες ή όμοιες με αυτές που πωλεί η Gauquie.

27 Ενώπιον του cour d'appel de Bruxelles ασκήθηκε έφεση από τη Martin Y Paz και αντέφεση από τη Gauquie κατά της αποφάσεως της 9ης Μαΐου 2007, καθώς και έφεση της Gauquie κατά της αποφάσεως της 19ης Οκτωβρίου 2006 που αναφέρεται στη σκέψη 24 της παρούσας αποφάσεως.

28 Με απόφαση της 8ης Νοεμβρίου 2007 το εν λόγω δικαστήριο έκρινε ότι η Gauquie δεν έχει δικαίωμα να χρησιμοποιεί σημεία πανομοιότυπα ή όμοια με το σήμα N ή το σήμα Nathan Baume για προϊόντα πέραν των τσαντών χειρός και των υποδημάτων και ότι η Martin Y Paz δεν μπορεί να χρησιμοποιεί το σήμα N, το εικονιστικό σήμα Nathan και το σήμα Nathan Baume, των οποίων είναι δικαιούχος, για τσάντες χειρός και υποδήματα. Κατά τα λοιπά, απέρριψε την έφεση της Gauquie κατά της αποφάσεως της 19ης Οκτωβρίου 2006.

29 Όσον αφορά τα δικαιώματα που παρέχουν τα σήματα N και Nathan Baume στον δικαιούχο τους, τη Martin Y Paz, το cour d'appel de Bruxelles έκρινε ότι, έως την υποβολή του προαναφερθέντος αιτήματός της στον πρόεδρο του tribunal de commerce de Nivelles, η Martin Y Paz παγίως αναγνώριζε το δικαίωμα της Gauquie να χρησιμοποιεί σημεία πανομοιότυπα με τα σήματα αυτά για τσάντες χειρός και υποδήματα. Η αναγνώριση του δικαιώματος αυτού επιβεβαιώνεται, άλλωστε, από τις επανειλημμένες προτάσεις της Martin Y Paz για από κοινού διαχείριση της εμπορίας των προϊόντων της και των προϊόντων της Gauquie.

30 Βάσει των περιστατικών αυτών, το εν λόγω δικαστήριο αποφάνθηκε ότι η Martin Y Paz είχε δώσει «αμετάκλητη συγκατάθεση» όσον αφορά τη χρήση των εν λόγω σημείων για τσάντες χειρός και υποδήματα από την Gauquie. Έκρινε, αφενός, ότι το με ιδιαίτερη αυστηρότητα διατυπωμένο αίτημα της Martin Y Paz να απαγορευθεί η εν λόγω χρήση συνιστά καταχρηστική άσκηση του παρεχόμενου από το σήμα αποκλειστικού δικαιώματος, και, αφετέρου, ότι η πώληση τσαντών χειρός και υποδημάτων με τα σήματα αυτά συνιστά πράξη αθέμιτου ανταγωνισμού στον βαθμό που η Martin Y Paz αντλεί αθέμιτο όφελος από τις επενδύσεις που έχει πραγματοποιήσει η Gauquie προς ενίσχυση της φήμης των υψηλής ποιότητας προϊόντων της και, επιπλέον, ενδέχεται να προκαλέσει σύγχυση στους καταναλωτές.

31 Η Martin Y Paz άσκησε αναίρεση κατά της αποφάσεως της 8ης Νοεμβρίου 2007, για την οποία έγινε λόγος στη σκέψη 28 της παρούσας αποφάσεως.

32 Η Martin Y Paz, ενώ παραδέχεται ότι είχε δώσει επ' αόριστον τη συγκατάθεσή της ώστε η Gauquie να χρησιμοποιεί σημεία πανομοιότυπα με το σήμα N και το σήμα Nathan Baume για τσάντες χειρός και υποδήματα, εντούτοις υποστηρίζει ότι το cour d'appel de Bruxelles υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο,

καθώς χαρακτήρισε τη συγκατάθεση αυτή «αμετάκλητη». Η Martin Y Paz φρονεί ότι η συγκατάθεση μπορούσε να αρθεί οποτεδήποτε και μονομερώς. Δεδομένης της άρσεως της συγκαταθέσεώς της όσον αφορά τη χρήση των προαναφερθέντων σημείων από την Gauquie, το αίτημά της να απαγορευθεί στην Gauquie η χρήση σημείων πανομοιότυπων ή όμοιων με τα σήματά της δεν είναι καταχρηστικό, αλλά συνιστά νόμιμη άσκηση του αποκλειστικού δικαιώματος που της παρέχουν τα σήματα των οποίων είναι δικαιούχος.

33 Κατά τη Martin Y Paz, το cour d'appel de Bruxelles υπέπεσε επίσης σε πλάνη περί το δίκαιο, καθώς διαπίστωσε ότι η εν λόγω εταιρία δεν είχε δικαίωμα να κατασκευάζει και να εμπορεύεται τσάντες χειρός και υποδήματα με τα σήματα N και Nathan Baume. Συναφώς, η Martin Y Paz προβάλλει ότι τα συγκεκριμένα σήματα έχουν καταχωριστεί για κλάσεις προϊόντων οι οποίες περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, τις τσάντες χειρός και τα υποδήματα. Κατά συνέπεια, η απαγόρευση στην εταιρία αυτή να χρησιμοποιεί τα σήματα των οποίων είναι δικαιούχος για τα εν λόγω προϊόντα θα ισοδυναμούσε με στέρηση του προαναφερθέντος αποκλειστικού δικαιώματος.

34 Με απόφαση της 2ας Δεκεμβρίου 2011 το Cour de cassation απέρριψε τη θέση της Martin Y Paz ότι το αίτημα που είχε υποβάλει στον πρόεδρο του tribunal de commerce de Nivelles απορρέει από το αποκλειστικό δικαίωμα που της παρέχουν τα σήματά της και ότι, ως εκ τούτου, δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως καταχρηστικό. Συναφώς, το εν λόγω δικαστήριο επισήμανε ότι η διαπίστωση του cour d'appel de Bruxelles, περί καταχρηστικής ασκήσεως δικαιώματος από τη Martin Y Paz, δεν στηρίζεται μόνο στη συγκατάθεση που αυτή είχε παράσχει, αλλά και στη διατύπωση του αιτήματός της, καθώς και στο γεγονός ότι το αίτημα αυτό υποβλήθηκε για λόγους αντεκδικήσεως.

35 Αντιθέτως, το Cour de cassation προβληματίζεται σχετικά με το αν το cour d'appel de Bruxelles υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο, στερώντας από τη Martin Y Paz τη δυνατότητα να επικαλεστεί τα σήματα των οποίων είναι δικαιούχος έναντι της Gauquie, καθώς και τη δυνατότητα να χρησιμοποιεί η ίδια τα σήματα αυτά για τσάντες χειρός και υποδήματα. Για τον λόγο αυτό, αποφάσισε, με την προαναφερθείσα απόφαση της 2ας Δεκεμβρίου 2011, να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) α) Έχουν το άρθρο 5, παράγραφος 1, και το άρθρο 8 [της οδηγίας 89/104] την έννοια ότι ο δικαιούχος καταχωρισμένου σήματος παύει διά παντός να έχει τη δυνατότητα να αντιτάξει το αποκλειστικό δικαίωμα που απορρέει από την καταχώριση έναντι τρίτου, για όλα τα προϊόντα που καλύπτονται από την καταχώριση:

— αν, επί μακρό χρονικό διάστημα, ο δικαιούχος εκμεταλλεύεται από κοινού το σήμα αυτό με τον συγκεκριμένο τρίτο στο πλαίσιο μιας μορφής κοινωνίας δικαιώματος ως προς ορισμένα από τα προϊόντα που καλύπτονται από το σήμα,

— αν, στο πλαίσιο της από κοινού εκμεταλλεύσεως του σήματος, ο δικαιούχος παρέσχε αμετάκλητα στον συγκεκριμένο τρίτο άδεια χρήσεως του σήματος αυτού για τα προϊόντα αυτά;

β) Έχουν τα προαναφερθέντα άρθρα την έννοια ότι η εφαρμογή εθνικού κανόνα, όπως αυτός δυνάμει του οποίου ο δικαιούχος δεν μπορεί να ασκεί το δικαίωμά του κατά τρόπο παράνομο ή καταχρηστικό, μπορεί να έχει ως συνέπεια να στερηθεί διά παντός ο δικαιούχος τη δυνατότητα ασκήσεως του αποκλειστικού δικαιώματος ως προς ορισμένα από τα καλυπτόμενα προϊόντα ή έχουν την έννοια ότι η εφαρμογή του κανόνα αυτού πρέπει να περιορίζεται ώστε να επιβάλλεται διαφορετική κύρωση για την εν λόγω παράνομη ή καταχρηστική άσκηση του δικαιώματος;

2) α) Έχουν το άρθρο 5, παράγραφος 1, και το άρθρο 8, παράγραφος 1, της [οδηγίας 89/104] την έννοια ότι, αν ο δικαιούχος καταχωρισμένου σήματος παύει να δεσμεύεται έναντι τρίτου να μην κάνει χρήση του σήματος αυτού για ορισμένα προϊόντα, σκοπεύοντας να ασκεί εκ νέου

ο ίδιος τη χρήση αυτή, ο εθνικός δικαστής μπορεί πάντως να απαγορεύσει διά παντός την εκ νέου άσκηση της χρήσεως αυτής, με το σκεπτικό ότι συνιστά αθέμιτο ανταγωνισμό, διότι ο δικαιούχος του σήματος θα αποκομίσει όφελος από τη διαφήμιση που έχει πραγματοποιήσει ο τρίτος για το σήμα αυτό, και ενδέχεται να προκαλέσει σύγχυση στο κοινό, ή έχει την έννοια ότι ο εθνικός δικαστής πρέπει να επιβάλει διαφορετική κύρωση που να μην έχει ως συνέπεια τη διά παντός απαγόρευση της εκ νέου χρήσεως του σήματος από τον δικαιούχο;

β) Έχουν τα εν λόγω άρθρα την έννοια ότι η διά παντός απαγόρευση της χρήσεως του σήματος από τον δικαιούχο δικαιολογείται αν ο τρίτος έχει πραγματοποιήσει επί πολλά έτη επενδύσεις, προκειμένου να καταστήσει γνωστά στο κοινό τα προϊόντα ως προς τα οποία έχει λάβει από τον δικαιούχο του σήματος άδεια χρήσεως του σήματος αυτού;»

Επί του παραδεκτού της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως

36 Η Gauquie υποστηρίζει ότι τα υποβληθέντα ερωτήματα είναι απαράδεκτα ή, επικουρικώς, ότι πρέπει να επαναδιατυπωθούν.

37 Επισημαίνει ότι, όσον αφορά τη διαφορά της με τη Martin Y Paz, δεν είναι εφαρμοστέα η οδηγία 89/104, αλλά οι διατάξεις μεταφοράς της οδηγίας αυτής στο εθνικό δίκαιο. Δεδομένης της αναρμοδιότητας του Δικαστηρίου να ερμηνεύσει την εθνική νομοθεσία, δεν μπορεί να εξεταστεί η υποβληθείσα αίτηση προδικαστικής αποφάσεως.

38 Εν πάση περιπτώσει, η απάντηση στα υποβληθέντα ερωτήματα δεν ασκεί επιρροή για την επίλυση της διαφοράς της κύριας δίκης. Συναφώς, η Gauquie επισημαίνει ότι το άρθρο 5 της οδηγίας 89/104 αφορά το περιεχόμενο του παρεχόμενου από το σήμα αποκλειστικού δικαιώματος σε περίπτωση ελλείψεως συγκαταθέσεως, ενώ η υπό κρίση αίτηση προδικαστικής αποφάσεως στηρίζεται στην ύπαρξη «αμετάκλητης συγκαταθέσεως». Ούτε το άρθρο 8 της οδηγίας αυτής, σχετικά με τις άδειες χρήσεως, έχει σχέση με τη διαφορά της κύριας δίκης, δεδομένου ότι δεν έχει συναφθεί σύμβαση παραχωρήσεως άδειας χρήσεως μεταξύ της Martin Y Paz και της Gauquie.

39 Εξάλλου, από τα προδικαστικά ερωτήματα, όπως είναι διατυπωμένα από το Cour de cassation, συνάγεται ότι το cour d'appel de Bruxelles απαγόρευσε παντελώς στη Martin Y Paz την άσκηση του αποκλειστικού δικαιώματος που παρέχεται από τα σήματα, ενώ, στην πραγματικότητα, στην εν λόγω εταιρία απαγορεύθηκε μόνο να ασκεί το δικαίωμα αυτό για τσάντες χειρός και υποδήματα.

40 Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή συμφωνεί με την Gauquie, ότι το άρθρο 8 της οδηγίας 89/104 δεν ασκεί επιρροή στην επίλυση της διαφοράς της κύριας δίκης. Αντιθέτως, όσον αφορά το άρθρο 5 της οδηγίας αυτής, φρονεί ότι η διάταξη αυτή ασκεί ενδεχομένως επιρροή, έστω και αν, κατά το εν λόγω θεσμικό όργανο, η διαφορά της κύριας δίκης πρέπει προεχόντως να επιλυθεί βάσει του βελγικού αστικού δικαίου και των κανόνων περί αθέμιτου ανταγωνισμού.

41 Η Martin Y Paz και η Πολωνική Κυβέρνηση δεν αμφισβήτησαν το παραδεκτό της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως.

42 Όσον αφορά, πρώτον, τη θέση της Gauquie ότι το αιτούν δικαστήριο ζητεί κατ' ουσίαν ερμηνεία των διατάξεων της εθνικής νομοθεσίας με τις οποίες η οδηγία 89/104 μεταφέρθηκε στο εσωτερικό δίκαιο, διαπιστώνεται ότι η εταιρία αυτή δεν αμφισβητεί ότι η εθνική νομοθεσία ή η νομοθεσία Μπενελούξ σχετικά με τα σήματα πρέπει να εφαρμόζεται σύμφωνα με την οδηγία για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών περί σημάτων. Πάντως, το αιτούν δικαστήριο όντως ζητεί ερμηνεία της οδηγίας 89/104, προκειμένου να κρίνει αν το cour d'appel de Bruxelles νομίμως απαγόρευσε στη Martin Y Paz, χωρίς να παραβεί την εν λόγω οδηγία, να χρησιμοποιεί τα σήματά της για τσάντες χειρός και υποδήματα και να αντιτάσσει στην Gauquie το αποκλειστικό δικαίωμα που της παρέχουν τα σήματα αυτά. Υπό τις συνθήκες αυτές, δεν ευσταθεί η θέση ότι η αίτηση προδικαστικής

αποφάσεως έχει άλλο αντικείμενο, εκτός της ερμηνείας της νομοθεσίας της Ένωσης (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 11ης Σεπτεμβρίου 2003, C-6/01, Anomar κ.λπ., Συλλογή 2003, σ. I-8621, σκέψη 38).

43 Όσον αφορά, περαιτέρω, τη θέση ότι τα άρθρα 5 και 8 της εν λόγω οδηγίας δεν ασκούν επιρροή για την επίλυση της διαφοράς της κύριας δίκης, αποτελεί πάγια νομολογία ότι η θέση αυτή μπορεί να γίνει δεκτή, μόνον εφόσον είναι πρόδηλο ότι η ζητούμενη ερμηνεία δεν έχει σχέση με το υποστατό ή το αντικείμενο της κύριας δίκης (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 13ης Μαρτίου 2001, C-379/98, PreussenElektra, Συλλογή 2001, σ. I-2099, σκέψη 39, της 5ης Δεκεμβρίου 2006, C-94/04 και C-202/04, Cipolla κ.λπ., Συλλογή 2006, σ. I-11421, σκέψη 25, καθώς και της 18ης Ιουλίου 2013, C-414/11, Daiichi Sankyo και Sanofi-Aventis Deutschland, σκέψη 35).

44 Ενώ, όπως επισήμανε η Gauquie, το άρθρο 5 της οδηγίας 89/104 αφορά τη χρήση σημείων πανομοιότυπων ή όμοιων με σήμα χωρίς τη συγκατάθεση του δικαιούχου αυτού, εντούτοις, από την αναφορά του αιτούντος δικαστηρίου σε «αμετάκλητη συγκατάθεση» ουδόλως προκύπτει ότι η Martin Y Paz έδωσε τη συγκατάθεσή της για τη χρήση, από την Gauquie, σημείων πανομοιότυπων με τα σήματά της και ότι, ως εκ τούτου, στην υπόθεση της κύριας δίκης ελλείπει ένα από τα κύρια στοιχεία που απαιτούνται για την εφαρμογή του κανόνα του άρθρου 5 της οδηγίας 89/104, δηλαδή η απουσία συγκαταθέσεως.

45 Αντιθέτως, από τα πραγματικά περιστατικά που παρατίθενται συνοπτικά στη σκέψη 25 της παρούσας αποφάσεως προκύπτει ότι η Martin Y Paz είχε άρει τη συγκατάθεσή της όσον αφορά τη χρήση των σημάτων της επί των προϊόντων της Gauquie.

46 Κατά τα λοιπά, από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι το Cour de cassation επαναλαμβάνει τη φράση «αμετάκλητη συγκατάθεση», την οποία χρησιμοποιεί και το cour d'appel de Bruxelles, προκειμένου να δείξει, αφενός, ότι, στο πλαίσιο από κοινού εκμεταλλεύσεως του σήματος, η Martin Y Paz είχε δεσμευθεί επ' αόριστον έναντι της Gauquie να μην εμποδίζει τη χρήση σημείων πανομοιότυπων προς τα σήματά της από την Gauquie για τσάντες χειρός και υποδήματα και, αφετέρου, ότι η δέσμευση αυτή δεν μπορούσε να ανακληθεί μονομερώς ή, τουλάχιστον, όχι κατά τρόπο καταχρηστικό όπως συνέβη εν προκειμένω. Η χρήση της φράσεως αυτής στην αίτηση προδικαστικής αποφάσεως μάλλον εμφαίνει ότι η εκ μέρους της Martin Y Paz άρση της συγκαταθέσεώς της δεν ήταν νόμιμη, και δεν δικαιολογεί τη διαπίστωση ότι το άρθρο 5 της οδηγίας 89/104 προδήλως δεν έχει σχέση με το αντικείμενο της κύριας δίκης.

47 Το γεγονός ότι από τη διατύπωση των προδικαστικών ερωτημάτων αφήνεται να εννοηθεί ότι η διαφορά της κύριας δίκης αφορά μέτρο διά του οποίου απαγορεύεται σε δικαιούχο σημάτων κάθε άσκηση του παρεχόμενου από τα σήματα αυτά αποκλειστικού δικαιώματος, ενώ, στην πραγματικότητα, του απαγορεύθηκε απλώς να ασκεί το δικαίωμα αυτό μόνον ως προς ορισμένα προϊόντα, επίσης δεν καθιστά απαράδεκτη την αίτηση προδικαστικής αποφάσεως. Αρκεί, συναφώς, η επαναδιατύπωση των προδικαστικών ερωτημάτων.

48 Αντιθέτως, όσον αφορά το άρθρο 8 της οδηγίας 89/104, διαπιστώνεται ότι η ερμηνεία της διατάξεως αυτής, η οποία αφορά τις άδειες χρήσεως, θα ήταν αλυσιτελής για την επίλυση της διαφοράς της κύριας δίκης. Το ότι οι σχέσεις μεταξύ των διαδίκων της κύριας δίκης ουδέποτε ρυθμίζονταν από σύμβαση περί παραχωρήσεως άδειας χρήσεως, όπως τονίζουν τόσο η Gauquie όσο και η Επιτροπή, αναφέρεται στην αίτηση περί παραπομπής και επιβεβαιώθηκε από τη Martin Y Paz με απάντησή της σε ερώτηση του Δικαστηρίου κατά την προφορική διαδικασία. Συναφώς, ενώ υποστηρίζει ότι η από κοινού εκμετάλλευση, με την Gauquie, των προϊόντων «Nathan» και των συναφών σημάτων ομοιάζει με συμβατική σχέση παραχωρήσεως άδειας χρήσεως, η Martin Y Paz παραδέχθηκε εντούτοις ότι η εν λόγω εκμετάλλευση ουδέποτε είχε στην πραγματικότητα τα χαρακτηριστικά μιας τέτοιας συμβατικής σχέσεως.

49 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως είναι απαράδεκτη κατά το μέρος που ζητείται ερμηνεία του άρθρου 8 της οδηγίας 89/104 και ότι πρέπει να κριθεί παραδεκτή κατά τα λοιπά.

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

50 Με τα ερωτήματά του, τα οποία πρέπει να εξεταστούν από κοινού, το αιτούν δικαστήριο ζητεί ουσιαστικά να διευκρινιστεί αν, κατά το άρθρο 5 της οδηγίας 89/104, ο δικαιούχος σημάτων, ο οποίος, στο πλαίσιο από κοινού εκμεταλλεύσεως των σημάτων αυτών με τρίτο, είχε παράσχει στον τρίτο τη συγκατάθεσή του για τη χρήση σημείων πανομοιότυπων με τα σήματά του για ορισμένα προϊόντα που εμπίπτουν στις κλάσεις για τις οποίες τα σήματα αυτά έχουν καταχωριστεί, και ο οποίος επιδιώκει πλέον να απαγορεύσει τη χρήση αυτή, δεν επιτρέπεται να μην έχει τη δυνατότητα να αντιτάσσει το παρεχόμενο από τα σήματα αυτά αποκλειστικό δικαίωμα έναντι του τρίτου, καθώς και τη δυνατότητα να ασκεί ο ίδιος το εν λόγω αποκλειστικό δικαίωμα για προϊόντα πανομοιότυπα με αυτά του προαναφερθέντος τρίτου.

51 Η Martin Y Paz υποστηρίζει ότι το εν λόγω άρθρο 5 δεν επιτρέπει να στερηθεί ο δικαιούχος τις προαναφερθείσες δυνατότητες, διότι έτσι καθίσταται άνευ ουσίας το παρεχόμενο από τα επίδικα σήματα αποκλειστικό δικαίωμα. Οι μόνοι επιτρεπτοί περιορισμοί του αποκλειστικού δικαιώματος είναι αυτοί που απαριθμούνται στα άρθρα 6 και 7 της οδηγίας 89/104.

52 Η Gauquie υποστηρίζει, αντιθέτως, ότι το αποκλειστικό δικαίωμα που παρέχεται από το σήμα περιορίζεται και από την καθιερωμένη στην εθνική έννομη τάξη αρχή κατά την οποία ο δικαιούχος δεν επιτρέπεται να ασκεί το δικαίωμά του κατά τρόπο καταχρηστικό ή αθέμιτο. Επομένως, η αφαίρεση της προαναφερθείσας δυνατότητας θα ήταν συμβατή με το άρθρο 5 της οδηγίας 89/104.

53 Η Πολωνική Κυβέρνηση και η Επιτροπή φρονούν ότι η εν λόγω αρχή όντως περιορίζει το παρεχόμενο από το σήμα αποκλειστικό δικαίωμα, πλην όμως δεν μπορεί να έχει ως συνέπεια την οριστική απώλεια της δυνατότητας ασκήσεως του αποκλειστικού δικαιώματος. Η εν λόγω κυβέρνηση φρονεί, εξάλλου, ότι, στο πλαίσιο διαφοράς όπως αυτή της κύριας δίκης, πρέπει να εξεταστεί αν η χρήση την οποία επιδιώκει να απαγορεύσει ο δικαιούχος του σήματος ενδέχεται να βλάψει κάποια από τις λειτουργίες του σήματος.

54 Υπενθυμίζεται, καταρχάς, ότι τα άρθρα 5 έως 7 της οδηγίας αυτής προβαίνουν σε πλήρη εναρμόνιση των κανόνων των σχετικών με τα παρεχόμενα από το σήμα δικαιώματα και καθορίζουν, επομένως, τα δικαιώματα που απολαύουν οι δικαιούχοι σήματος εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 20ής Νοεμβρίου 2001, C-414/99 έως C-416/99, Zino Davidoff και Levi Strauss, Συλλογή 2001, σ. I-8691, σκέψη 39, της 3ης Ιουνίου 2010, C-127/09, Coty Prestige Lancaster Group, Συλλογή 2010, σ. I-4965, σκέψη 27, καθώς και της 22ας Σεπτεμβρίου 2011, C-482/09, Budějovický Budvar, Συλλογή 2011, σ. I-8701, σκέψη 32).

55 Επομένως, με την επιφύλαξη των ειδικών περιπτώσεων των άρθρων 8 επ. της εν λόγω οδηγίας, ένα εθνικό δικαστήριο δεν μπορεί, στο πλαίσιο διαφοράς με αντικείμενο την άσκηση του παρεχόμενου από το σήμα αποκλειστικού δικαιώματος, να περιορίσει το δικαίωμα αυτό κατά τρόπο που να υπερβαίνει τους περιορισμούς που απορρέουν από τα άρθρα 5 έως 7.

56 Όσον αφορά τους περιορισμούς αυτούς, διαπιστώνεται, καταρχάς, ότι κανένας από τους περιορισμούς που απαριθμούνται στο άρθρο 6 της οδηγίας 89/104 δεν έχει σχέση με την περίπτωση της υποθέσεως της κύριας δίκης.

57 Δεύτερον, επισημαίνεται ότι συγκατάθεση όπως αυτή βάσει της οποίας η Gauquie είχε τη δυνατότητα να χρησιμοποιεί σημεία πανομοιότυπα με τα σήματα της Martin Y Paz για τσάντες χειρός και υποδήματα, συνεπάγεται οπωσδήποτε ανάλωση του αποκλειστικού δικαιώματος κατά την έννοια του

άρθρου 7 της εν λόγω οδηγίας, μόνον όμως για τα προϊόντα που διατέθηκαν για πρώτη φορά στο εμπόριο εντός του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου από αυτόν στον οποίο παρασχέθηκε η συγκατάθεση (βλ., συναφώς, απόφαση της 1ης Ιουλίου 1999, C-173/98, Sebago και Maison Dubois, Συλλογή 1999, σ. I-4103, σκέψεις 19 και 20, καθώς και την προπαρατεθείσα απόφαση Coty Prestige Lancaster Group, σκέψη 31). Από τη νομολογία αυτή και από το γράμμα του εν λόγω άρθρου 7 προκύπτει ότι ο τρίτος προς τον οποίο παρασχέθηκε η ως άνω συγκατάθεση και ο οποίος δύναται, ως εκ τούτου, να επικαλεστεί ανάλωση του αποκλειστικού δικαιώματος για όλα τα αντίτυπα των προϊόντων τα οποία καλύπτονται από την εν λόγω συγκατάθεση και τα οποία έχει διαθέσει στο εμπόριο εντός του ΕΟΧ δεν μπορεί πλέον να επικαλεστεί ανάλωση του δικαιώματος μετά την άρση της συγκαταθέσεως.

58 Όσον αφορά, τρίτον, τους περιορισμούς του αποκλειστικού δικαιώματος, που απορρέουν από το άρθρο 5 της οδηγίας 89/104, αποτελεί πάγια νομολογία ότι το αποκλειστικό δικαίωμα που προβλέπεται από τη διάταξη αυτή παρέχεται ώστε να μπορεί ο δικαιούχος του σήματος να προστατεύει τα ειδικά συμφέροντά του υπό την ιδιότητά του αυτή, δηλαδή να διασφαλίζει ότι το σήμα αυτό μπορεί να επιτελέσει τις λειτουργίες του. Επομένως, η άσκηση του εν λόγω δικαιώματος πρέπει να επιφυλάσσεται για τις περιπτώσεις κατά τις οποίες η χρήση του σημείου από τρίτον θίγει ή μπορεί να θίξει τις λειτουργίες του σήματος. Στις λειτουργίες αυτές συγκαταλέγονται, πέραν της ουσιώδους λειτουργίας του σήματος, η οποία συνίσταται στο να εγγυάται στους καταναλωτές την προέλευση του προϊόντος ή της υπηρεσίας, και οι λοιπές λειτουργίες του, όπως, μεταξύ άλλων, η λειτουργία που συνίσταται στην εγγύηση της ποιότητας του προϊόντος ή της υπηρεσίας αυτής, ή οι λειτουργίες του σήματος ως διαύλου επικοινωνίας, ως επενδυτικού στοιχείου ή ως μέσου διαφημίσεως (βλ. συναφώς, μεταξύ άλλων, προπαρατεθείσα απόφαση Budějovický Budvar, σκέψη 71 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία, καθώς και απόφαση της 22ας Σεπτεμβρίου 2011, C-323/09, Interflora και Interflora British Unit, Συλλογή 2011, σ. I-8625, σκέψεις 32 έως 41).

59 Εν προκειμένω, το παρεχόμενο από τα σήματα αποκλειστικό δικαίωμα, το οποίο η Martin Y Paz επιθυμεί πλέον να ασκήσει, εμπίπτει στην περίπτωση του άρθρου 5, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας 89/104, δηλαδή στην περίπτωση κατά την οποία ο δικαιούχος ενός σήματος απαγορεύει σε κάθε τρίτο να χρησιμοποιεί στις συναλλαγές, χωρίς τη συγκατάθεσή του, σημείο πανομοιότυπο με το σήμα για προϊόντα πανομοιότυπα με εκείνα για τα οποία το σήμα έχει καταχωριστεί.

60 Εφόσον το αιτούν δικαστήριο διαπιστώσει ότι, μετά τη δήλωση βουλήσεως της Martin Y Paz ότι θα ασκήσει το αποκλειστικό δικαίωμά της έναντι της Gauquie, η δεύτερη όντως χρησιμοποιεί σημεία πανομοιότυπα με τα σήματα της Martin Y Paz χωρίς τη συγκατάθεσή της, το εν λόγω δικαστήριο θα πρέπει να εξετάσει, σύμφωνα με τα προεκτεθέντα στη σκέψη 58 της παρούσας αποφάσεως, αν, υπό τις περιστάσεις της υπό κρίση υποθέσεως, η χρήση αυτή βλάπτει ή ενδέχεται να βλάψει κάποια από τις λειτουργίες των εν λόγω σημάτων. Εάν αποδειχθεί τέτοια βλάβη ή ο κίνδυνος τέτοιας βλάβης, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η στέρηση από τη Martin Y Paz της δυνατότητας να ασκήσει το αποκλειστικό δικαίωμά της κατά της χρήσεως των ως άνω σημείων από την Gauquie υπερβαίνει τους περιορισμούς που απορρέουν από τα άρθρα 5 έως 7 της οδηγίας 89/104.

61 Βεβαίως, όπως επιβεβαιώνεται από την παραπομπή της έκτης αιτιολογικής σκέψεως της οδηγίας 89/104 στις διατάξεις της εθνικής νομοθεσίας περί αστικής ευθύνης, το εθνικό δικαστήριο δύναται να επιβάλει στον δικαιούχο κυρώσεις ή να τον υποχρεώσει να καταβάλει αποζημίωση, εφόσον διαπιστώσει ότι δεν ήταν νομότυπη η άρση της συγκαταθέσεως βάσει της οποίας ένας τρίτος μπορούσε να χρησιμοποιεί σημεία πανομοιότυπα με τα σήματά του. Ωστόσο, όπως επισήμαναν η Πολωνική Κυβέρνηση και η Επιτροπή, καθώς και ο γενικός εισαγγελέας με τα σημεία 78 έως 83 των προτάσεών του, η διαπίστωση τέτοιας συμπεριφοράς δεν μπορεί να έχει ως συνέπεια την επ' αόριστον διατήρηση, διά δικαστικής αποφάσεως, της από κοινού εκμεταλλεύσεως των εν λόγω σημάτων, χωρίς να υφίσταται πλέον κοινή βούληση των ενδιαφερομένων εταιριών για τη διατήρησή της.

62 Κατόπιν των προεκτεθέντων, στα υποβληθέντα ερωτήματα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι, κατά το άρθρο 5 της οδηγίας 89/104, ο δικαιούχος σημάτων, ο οποίος, στο πλαίσιο από κοινού εκμεταλλεύσεως των σημάτων αυτών με τρίτο, είχε παράσχει σε τρίτο τη συγκατάθεσή του για τη χρήση σημείων πανομοιότυπων με τα σήματά του για ορισμένα προϊόντα που εμπίπτουν στις κλάσεις για τις οποίες τα σήματα αυτά έχουν καταχωριστεί, και ο οποίος έχει πλέον άρει τη συγκατάθεση αυτή, δεν επιτρέπεται να στερείται παντελώς τη δυνατότητα να αντιτάσσει το παρεχόμενο από τα σήματα αυτά αποκλειστικό δικαίωμα έναντι του τρίτου, καθώς και τη δυνατότητα να ασκεί ο ίδιος το εν λόγω αποκλειστικό δικαίωμα για προϊόντα πανομοιότυπα με αυτά του προαναφερθέντος τρίτου.

Επί των δικαστικών εξόδων

63 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τρίτο τμήμα) αποφαίνεται:

Κατά το άρθρο 5 της πρώτης οδηγίας 89/104/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Δεκεμβρίου 1988, για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών περί σημάτων, όπως τροποποιήθηκε από τη Συμφωνία για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο, της 2ας Μαΐου 1992, ο δικαιούχος σημάτων ο οποίος, στο πλαίσιο από κοινού εκμεταλλεύσεως των σημάτων αυτών με τρίτο, είχε παράσχει σε τρίτο τη συγκατάθεσή του για τη χρήση σημείων πανομοιότυπων με τα σήματά του για ορισμένα προϊόντα που εμπίπτουν στις κλάσεις για τις οποίες τα σήματα αυτά έχουν καταχωριστεί και ο οποίος έχει πλέον άρει τη συγκατάθεση αυτή δεν επιτρέπεται να στερείται παντελώς τη δυνατότητα να αντιτάσσει το παρεχόμενο από τα σήματα αυτά αποκλειστικό δικαίωμα έναντι του τρίτου, καθώς και τη δυνατότητα να ασκεί ο ίδιος το εν λόγω αποκλειστικό δικαίωμα για προϊόντα πανομοιότυπα με αυτά του προαναφερθέντος τρίτου.

(υπογραφές)